

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทร์ปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๘/๒๕๔๕

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายดามต์ราษฎร์ พินิจ เมืองโคง จังใจไม่ยืนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

สรุปข้อเท็จจริง

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหนังสือที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๔๑๒ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญส่งคำร้องลงวันที่เดียวกัน เรื่องขอให้พิจารณาในวินิจฉัยชี้ขาด ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ กรณีนายดามต์ราษฎร์ พินิจ เมืองโคง สมาชิกสภาพอาชญากรรมเมืองมุกดากหาร จังใจไม่ยืนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชนูญติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๓ กำหนด สรุปตามคำร้อง และเอกสารประกอบได้ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยืนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

.....๑๖๑.....

(๖) ผู้บริหารห้องคลินและสมาชิกสภาพห้องคลินตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่มืออยู่จริงในวันที่ยืนบัญชีดังกล่าว และต้องยืนภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยืนภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยืนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตามในระหว่างดำเนินการตามมาตรา ๒๕๑ หรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทรหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๑ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๑ ได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว

ผู้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๑ ผู้บริหารห้องถิน สมาชิกสภาพห้องถิน หรือผู้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๑ ทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้วให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกรอบหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔ ได้ให้ความหมายว่า “ผู้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๑” หมายความว่า

(๔) ผู้บริหารห้องถินและสมาชิกสภาพห้องถินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิน ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ กำหนดให้ผู้บริหารห้องถินและสมาชิกสภาพห้องถินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิน ที่มีรายได้ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๑

- (๑) องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าห้าสิบล้านบาท
- (๒) องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท
- (๓) เทศบาลตำบลและเทศบาลเมืองที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท
- (๔) เมืองพัทยาที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท

นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโโคตร เป็นสมาชิกสภาพห้องถินของบุตรสาว ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๒๖๘,๐๒๕,๘๕๔.๐๓ บาท จึงเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ ดังกล่าว และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ตรวจสอบพบว่า นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโโคตร ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดและมีให้แจ้งเหตุขัดข้องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และได้มีหนังสือถึงนายดามคำราจ พนิจ เมืองโคตร เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงรวม ๒ ครั้งดังนี้

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือ ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๖๕๖ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๕

ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือ ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๗๖๗ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๕

ซึ่งนายดามคำราจ พนิจ เมืองโคตร ก็ไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแต่อย่างใด

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้สอบถามพยานหลักฐานในเรื่องนี้เพิ่มเติมซึ่งพยานหลักฐานทั้งหมด ชี้ว่า นายดามคำราจ พนิจ เมืองโคตร ทราบว่า ตนเองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แยกเป็น

(๑) พยานหลักฐาน จำนวน ๘ รายการ อาทิ สำเนาหนังสือสำนักงานเทศบาลเมืองมุกดาหาร ที่ มหา ๕๒๐๐๑/๑ ๑๑๕ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ เรื่องขอเชิญร่วมฟังการบรรยายเกี่ยวกับการยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคณะกรรมการและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหาร และสำเนาหนังสือ ๑ ด่วนที่สุด ที่ มหา ๕๒๐๐๑/๑๗๖๕ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๔ เรื่องการยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคณะกรรมการและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหาร เป็นต้น

(๒) พยานบุคคล จำนวน ๓ คน มีนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหาร ๓ คน เจ้าหน้าที่ธุรการ นักการการโรงเทศบาลเมืองมุกดาหาร ซึ่งเจ้าหน้าที่ธุรการและนักการมีหน้าที่ส่งหนังสือแจ้งให้สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหารทราบทราบเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และพี่สาวไก่ของนายดามคำราจ พนิจ เมืองโคตร ซึ่งเป็นพยานบุคคลสุดท้ายได้รับหนังสือลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๘๑ และ ๘๒ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ที่สำนักงาน ป.ป.ช. มีถึงนายดามคำราจ พนิจ เมืองโคตร และนางอุ่รวรรณ เมืองโคตร ภริยานายดามคำราจ พนิจ เมืองโคตร ไว้แล้วและจะส่งมอบให้บุคคลทั้งสองภายในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๕

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้พิจารณาลงมติในการประชุมครั้งที่ ๕๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๕ ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง ว่า นายดามคำราจ พนิจ เมืองโคตร สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหาร เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ ประกอบประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่องกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ พ.ศ. ๒๕๔๒ ลงวันที่ ๓๐

ธันวาคม ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๓ แต่นายดานดำรง พินิจ เมืองโคงคร นิติบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในกรณีเข้ารับตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ กำหนด แม้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้มีหนังสือแจ้งให้นายดานดำรง พินิจ เมืองโคงคร ทราบถึงหน้าที่ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวและให้ชี้แจงเหตุผลที่ยังไม่ได้ยื่นบัญชีรวม ๒ ครั้ง ตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ และฉบับลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๕ แล้วก็ตาม แต่นายดานดำรง พินิจ เมืองโคงคร ก็มิได้ชี้แจงเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือดำเนินการยื่นบัญชี ฯ ให้ถูกต้องครบถ้วน จึงเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ กำหนด

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๕ ได้ตรวจคำร้องแล้วมีคำสั่งให้รับเรื่องไว้ดำเนินการ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาในวินิจฉัยด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และมีคำสั่งให้แจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ พร้อมทั้งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้อง (นายดานดำรง พินิจ เมืองโคงคร) ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีหนังสือแจ้งให้นายดานดำรง พินิจ เมืองโคงคร ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ให้ทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ ต่อมาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับใบตอบรับทางไปรษณีย์ โดยผู้มีนามว่า วิษณุ ศรีสาร เกี่ยวพันกับผู้รับโดยเป็นหลาน เป็นผู้ลงนามรับหนังสือ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๑.๓๗ น. จนระยะเวลาต่อไปจนถึงปัจจุบันสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญยังไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกร้องแต่อย่างใด

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้โทรศัพท์ไปยังสำนักงานเทคโนโลยามเมืองมุกดาหารแล้ว ทราบว่า นายดานดำรง พินิจ เมืองโคงคร ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเนื่องจากหมดวาระเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และเทศบาล ฯ ได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ แต่นายดานดำรง พินิจ เมืองโคงคร ไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้แต่อย่างใด และสำนักงานเทศบาล ฯ แจ้งว่า ไม่มีหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อกับนายดานดำรง พินิจ เมืองโคงคร ได้

ศาลรัฐธรรมนูญ ได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องได้ทราบถึงคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยการส่งหนังสือถึงผู้ถูกร้องตามที่อยู่ ซึ่งปรากฏตามหลักฐานการตอบรับ

ไปรษณีย์ลงทะเบียนว่า บุคคลซึ่งอยู่บ้านเป็นผู้รับเอกสารแทนผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๖ ซึ่งถือได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว ถึงแม้ผู้ถูกร้องจะมิได้ยืนคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่เห็นว่า ระยะเวลาได้ล่วงเลยมาพอสมควร และมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาในวินัยได้แล้ว เห็นควรพิจารณาในประเด็นว่า ผู้ถูกร้อง จะใจไม่ยืนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

ประเด็นการวินิจฉัย

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยข้อดัง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณี นายดามาตระ พินิจ เมืองโකตร ใจไม่ยืนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ๒ ประเด็น คือ

๑. ผู้ถูกร้อง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยืนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

๒. ผู้ถูกร้อง จะใจไม่ยืนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

ข้อพิจารณาในประเด็นแรก นายดามาตระ พินิจ เมืองโโคตร เป็นสมาชิกสภาพบาลเมือง นุกด้าหาร ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ ต้องยืนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน ฯลฯ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง โดย (๖) กำหนดว่า ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาพท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และพระราชนูญประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ได้ให้ความหมายคำว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายความว่า....(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาพท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาและประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๓ กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาพท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (๓) เทศบาลตำบลและเทศบาลเมือง ที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ เทศบาลเมืองนุกด้าหาร มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๒๖๘,๐๒๕,๘๕๔.๐๓ บาท

นายดามาตระ พินิจ เมืองโโคตร ซึ่งเป็นสมาชิกสภาพบาลเมือง นุกด้าหาร จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ต้องยืนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อพิจารณาในประเด็นที่สอง จากข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบว่า นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโකตร ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดและมิได้แจ้งเหตุข้อขัดข้องให้ทราบ แม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้แจ้งให้ชี้แจง ข้อเท็จจริง ถึง ๒ ครั้ง คือวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ และวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๕ แต่นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโโคตร กล่าวว่าไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแต่ประการใดและมิได้ยื่นคำชี้แจง แก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เปิดโอกาสให้ยื่นคำชี้แจง แก้ข้อกล่าวหา จึงถือได้ว่า นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโโคตร จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยข้อหาด้วนว่า นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโโคตร จงใจไม่ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ฯ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ